

УКРАЇНА В ЄВРОПІ ТА СВІТІ

Розробник програми:

Галіченко Максим Володимирович – кандидат філософських наук, старший викладач кафедри філософії та соціально-гуманітарних наук

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Україна в Європі та світі» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів усіх напрямів та спеціальностей університету.

Предметом навчальної дисципліни є вивчення ролі та місця України в сучасному глобалізованому світі, що постійно змінюється.

Міждисциплінарні зв'язки: Історія України та української культури, Філософія, Політологія, Релігієзнавство, Соціологія. Вивчення даної дисципліни сприяє соціально-гуманітарній підготовці студентів закладів вищої освіти.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Україна в Європі та світі» є ознайомлення студентів з процесом глобалізації, котрий перетворює сучасний світ у «велике село», де усі все про всіх знають і усі зі всіма пов'язані. Окрім того сучасний світ постійно змінюється, переживаючи значні політичні, економічні, соціально-демографічні, релігійні, культурні та технологічні зрушення. Студенти мають усвідомити, що їм доведеться жити у такому непевному та змінному світі і бути готовими до постійного здобуття нових знань, компетентностей, професій тощо. У межах навчальної дисципліни розглядається роль і місце України у сучасних світових процесах через взаємини з окремими країнами та регіонами, участь у міжнародних організаціях і об'єднаннях.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни «Україна в Європі та світі»:

Теоретичні:

Виклад курсу «Україна в Європі та світі» спрямований на вивчення здобутків української зовнішньої політики, визначенні стану та перспектив співпраці з окремими країнами та регіонами світу, а також аналізі процесів глобалізації та євроінтеграції.

Практичні:

Сприятиме формуванню критичного мислення, поваги до культурних, релігійних та політико-правових цінностей, формуватиме здатність діяти соціально свідомо та спрямовувати свої дії на досягнення сталого розвитку.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

Знати :

- концептуальні засади зовнішньої та внутрішньої політики України;

- основні документи, які регулюють взаємини України з провідними міжнародними організаціями та країнами світу;
- історію становлення та розбудови багатостороннього співробітництва України з країнами Європи та світу;
- проблеми та перспективи розвитку процесів глобалізації і євроінтеграції;
- глобальні проблеми людства та шляхи їх вирішення.

Вміти :

- збирати, систематизувати інформацію, здійснювати порівняльний аналіз та використовувати її у практичній діяльності, перевіряти достовірність отриманої інформації;
- аналізувати основні положення концептуальних документів у сфері зовнішньої та внутрішньої політики України;
- визначати ефективність діяльності державних інститутів відповідно до національних інтересів України;
- формулювати позицію України з актуальних проблем сучасних міжнародних відносин;
- застосовувати здобуті знання у своїй професійній та громадській діяльності.

Зміст дисципліни «Україна в Європі та світі» спрямований на формування компетентностей, які узгоджуються із загальною та професійною підготовкою бакалаврів:

1. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
2. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності;
3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
4. Здатність генерувати нові ідеї;
5. Здатність працювати в команді;
6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Програмні результати навчання:

Сформованість високого рівня національної та громадянської свідомості, політичної та екологічної культури, а також формування поваги до культурних, релігійних та політичних поглядів інших людей.

На вивчення навчальної дисципліни «Україна в Європі та світі» відводяться 30 годин / 1 кредит ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Глобалізація і сучасний світ.

Розуміння терміну «глобалізація» в сучасній науковій літературі. Основні риси глобалізації. Чинники, які сприяють розгортанню

глобалізаційних процесів в світі. Вплив глобалізації на політичний устрій світу: між інтеграцією та збереженням національних держав. Глобалізація світової економіки. «Велика сімка» та «Велика двадцятка». Вплив транснаціональних корпорацій на розвиток економік окремих країн. Політика вестернізації в культурі. Культурний синкретизм та ренесанс культури Сходу. Співвідношення процесів секуляризації та сакралізації суспільного буття. Релігійне відродження початку ХХІ століття та загроза глобальних релігійних протистоянь. Глобальні проблеми людства (проблеми війни та миру, бідності, ядерної загрози, голоду та ін.) та шляхи їх вирішення. Внесок України у вирішення глобальних проблем людства (відмова від ядерної зброї, участь у миротворчих місіях, допомога у боротьбі з голодом в Африці, участь у Паризькій кліматичній угоді).

Європейський Союз: історія становлення та сучасний стан.

Передумови, причини та мета європейської інтеграції. Основні етапи європейської інтеграції. «Декларація Шумана» (1950 р.). Європейське об'єднання вугілля та сталі (1951 р.). Європейське економічне співтовариство (1957 р.). Європейська асоціація вільної торгівлі (1960 р.). Економічна криза 1970-х років та її значення для європейської інтеграції. Валютний союз. Шенгенська угода. Єдиний європейський акт. Маастрихтська угода та поява Європейського Союзу (1992 р.). Амстердамська угода. Запровадження євро. Розширення ЄС 2004 року. Лісабонська угода. Інституції ЄС (Європейський парламент, Європейська комісія, Рада ЄС, Європейська рада, Суд ЄС). Політика сусідства ЄС. Виклики європейської інтеграції (боргова криза, криза мігрантів, Brexit, тероризм). Критерії вступу до ЄС.

Зовнішня політика незалежної України.

Проголошення незалежності України 24 серпня 1991. Референдум 1 грудня 1991 року. Міжнародне визнання України. Проблема «ядерного спадку» СРСР. Процес врегулювання кордонів. Україно-молдовський кордон та проблема Придністров'я. Проблема делімітації україно-російського кордону. Анексія Криму Росією 2014 року. Україно-румунські територіальні суперечки. Участь України в інтеграційних процесах на пострадянському просторі. Європейський напрямок зовнішньої політики України.

Стратегічне партнерство з США. Зона вільної торгівлі з Канадою. Співпраця України з країнами Латинської Америки. Україна та країни Африки. Інтереси України на Близькому та Середньому Сході. Стратегічне партнерство з Китаєм. Україно-японські відносини. Інтереси України в Південно-Східній Азії. Взаємини України з Австралією.

Європейська інтеграція України.

Встановлення відносин між Україною та ЄС. Підписання та реалізація «Угоди про партнерство і співробітництво» між Україною та ЄС. Визнання ЄС Україною з ринковою економікою (2005 р.) та переговори щодо

вступу до СОТ. Угода про реадмісію. Угода про асоціацію між Україною та ЄС. Угода про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС. Запровадження безвізового режиму між Україною та ЄС.

Основні напрямки співпраці між Україною та ЄС. Зовнішньоторгівельний обіг. Інвестиційна діяльність. Співпраця у сфері фінансових послуг. Співпраця у сфері транспорту. Участь України в реалізації Європейської енергетичної хартії. Спільні проекти щодо захисту довкілля. Допомога ЄС у проведенні реформ в Україні.

Місце України в проектах ЄС «Східне партнерство» та «Чорноморська синергія». Перспективи вступу України до ЄС.

Участь України в міжнародних організаціях.

Співпраця між Україною та ООН в проведенні миротворчих операцій. Участь України в міжнародних організаціях системи ООН. Співробітництво між Україною та НАТО. Перспективи вступу України до НАТО. Процедура вступу в НАТО. Участь України в європейських військових об'єднаннях. Рада Європи. Парламентська асамблея Ради Європи. ОБСЄ. ОЧЕС. Україна та СОТ. Вплив СОТ на розвиток економіки України. Співпраця України з МВФ. Участь України в галузевих міжнародних організаціях.

3. Основна література

1. Артёмов І. В. Проблеми і перспективи входження України в Європейський Союз / І. В. Артёмов. – Ужгород : Ліра, 2007. – 384 с. –
2. Артёмов І. В. Український вимір європейської та євроатлантичної інтеграції. – Кн. 1. : Україна – Європейський Союз [Електронний ресурс] / І. В. Артёмов. – Ужгород : Ліра, 2008. – 371 с. –
3. Бауман З. Глобалізація. Последствия для человека и общества / З. Бауман. – М. : Изд-во «Весь мир», 2004. – 188 с.
4. Горюнова Є. О. Євроінтеграція / Є. О. Горюнова. – К. : Академвидав, 2013. – 224 с.
5. Європейська інтеграція : навч. посіб. / за ред. М. І. Макаренка, Л. І. Хомутенко ; [М. І. Макаренко, Л. І. Хомутенко, І. І. Д'яконова та ін.]. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 344 с.
6. Європейський Союз : інституційно-правові основи та функціонування : навч.-метод. посіб. / І. А. Грицяк, О. Ю. Оржель, М. Є. Чулаєвська та ін. ; за заг. ред. І. А. Грицяка. – К. : НАДУ, 2009. – 188 с.
7. Європейський Союз : структура, функції, механізми / за ред. Н. В. Антонюк. – Львів, 2002. – 176 с.
8. Идентичности и ценности в эпоху глобализации / под. ред. Ю. Н. Пахомова и Ю. В. Павленка. – К. : Наукова думка, 2013. – 602 с.
9. Івченко О. Г. Україна в системі міжнародних відносин : історична ретроспектива та сучасний стан / О. Г. Івченко. – К. : «РІЧУАННП», 1997. – 688 с.

10. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації / За ред. Я. А. Жаліла. – К. : НІСД, 2005. – 388 с.
11. Копійка В. Європейський Союз : заснування та етапи становлення : Навч. посіб. / В. Копійка, Т. Шинкаренко. – К. : Либідь, 2002. – 448 с.
12. Кордон М. В. Європейська та євроатлантична інтеграція України / М. В. Кордон. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 172 с.
13. Крапівін О. Євроатлантична інтеграція України / О. Крапівін, І. Тодоров. – Донецьк : Вебер, 2008. – 329 с.
14. Круглашов А. М. Європейська інтеграція на початку нового тисячоліття : довідник. – Ч. 1. / А. М. Круглашов, І. Озимок, Т. С. Астапенко, В. В. Руссу. – Чернівці, 2010. – 212 с.
15. Кучик О. С. Зовнішня політика України : Навч. посіб. / О. С. Кучик, О. А. Заяць. – К. : Знання, 2010. – 572 с.
16. Мальська М. П. Основи європейської інтеграції : підручник / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк. – К. : «Центр учбової літератури», 2015. – 320 с.
17. Міжнародні організації : навч. посіб. / Ред. О. С. Кучик. – К. : Знання, 2007. – 749 с.
18. НАТО : історія, структура, діяльність, перспективи : навч. посіб. / С. В. Федонюк, В. Й. Лажнік, А. А. Моренчук, Н. І. Романюк ; М-во освіти і науки України ; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. – 258 с.
19. Офіцинський Р. А. Європейська та євроатлантична інтеграція України. Соціальний аспект : Навч. посіб. / Р. А. Офіцинський. – Ужгород : Ліра, 2007. – 320 с.
20. Пелагеша Н. Україна у смислових війнах постмодерну : трансформація української національної ідентичності в умовах глобалізації / Н. Пелагеша. – К. : НІСД, 2008. – 288 с.
21. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України: Підручник для студ. ВНЗ / Л. Д. Чекаленко. – К. : Либідь, 2006. – 710 с.
22. Чиж І. С. Україна в Раді Європи / І. С. Чиж. – К. : Парламентське вид-во, 2001. – 384 с.

Додаткова література

1. Александров О. С. Україна – НАТО : нові умови та реалії співробітництва: аналіт. доп. / О. С. Александров ; упорядн. В. М. Бегма, Н. Г. Діденко, О. О. Резнікова ; за заг. ред. О. В. Литвиненка. – К. : НІСД, 2011. – 56 с.
2. Артёменко С. В. Региональная политика ЕС: опыт и географические аспекты организации функционирования еврорегионов / С. В. Артёменко. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Географічні науки. – 2011. – № 18. – С. 101–108.
3. Бородавка О. О. Шляхи досягнення глобальної безпеки та стабільності у політичній думці США : чинник України / О. О. Бородавка. // Стратегічні пріоритети. Серія : Політика. – 2015. – № 4. – С. 5–11.

4. Власюк Т. О. Оцінка стану зовнішньоторгівельної безпеки України / Т. О. Власюк. // Стратегічні пріоритети. – 2017. – № 3. – С. 150–162.
5. Галіченко М. В. Україна в Європі та світі : Навч.-метод. посіб. / М. В. Галіченко. – Херсон, 2012. – 56 с.
6. Гончарук А. Регіональна торгівельно-економічна інтеграція України та ЄС : стан, перспективи, проблеми / А. Гончарук, О. Усенко. // Міжнародна економічна політика. – 2011. – № 12-13. – С. 98–132.
7. Грубінко А. Україна у зовнішній політиці Великої Британії: новітній етап міждержавних відносин (2005-2009) / А. Грубінко. // Міжнародні зв'язки України : наукові пошуки та знахідки. – 2010. – Вип. 19. – С. 285–302.
8. Грубінко А. Україно-британські відносини 1991 – 2004 / А. Грубінко. – Тернопіль, 2005. – 336 с.
9. Донченко Є. Україна в східноєвропейській політиці Франції (1991-2009) / Є. Донченко. // Міжнародні зв'язки України : наукові пошуки та знахідки. – 2010. – Вип. 19. – С. 277–284.
10. Дьяков О. А. Україна – Румунія : проблема делімітації континентального шельфу та виключних економічних зон / О. А. Дьяков. // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 4 (5). – С. 178–184.
11. Єжеєв М. Ф. Розробка стратегії східноазійської політики України : методологічні засади / М. Ф. Єжеєв. // Стратегічні пріоритети. – 2013. – № 2. – С. 147–154.
12. Єленський В. Глобалізація, уявлені спільноти і Православ'я / В. Єленський. // Людина і світ. – 2004. – № 5. – С. 14–20.
13. Єрьоміна Є. О. Становлення Європейського валютного союзу / Є. О. Єрьоміна. // Зовнішня торгівля : право та економіка. – 2008. – № 3. – С. 45–50.
14. Зовнішня політика України – 2006 : стратегічні оцінки, прогнози і пріоритети. Щорічник / За ред. Г. М. Перепелиці. – К., 2007. – 201 с.
15. Зовнішня політика України – 2007 : стратегічні оцінки, прогнози і пріоритети. Щорічник / За ред. Г. М. Перепелиці. – К., 2008. – 256 с.
16. Зовнішня політика України – 2008 : стратегічні оцінки, прогнози і пріоритети. Щорічник / За ред. Г. М. Перепелиці. – К., 2009. – 266 с.
17. Зовнішня політика України – 2009 : стратегічні оцінки, прогнози і пріоритети. Щорічник / За ред. Г. М. Перепелиці. – К., 2010. – 250 с.
18. Зовнішня політика України – 2010 : стратегічні оцінки, прогнози і пріоритети. Щорічник / За ред. Г. М. Перепелиці. – К. : ВД «Стилос», 2011. – 352 с.
19. Зовнішня політика України – 2011 : стратегічні оцінки, прогнози і пріоритети. Щорічник / За ред. Г. М. Перепелиці. – К. : ВД «Стилос», 2012. – 384 с.
20. Зовнішня політика України – 2012 : стратегічні оцінки, прогнози і пріоритети. Щорічник / За ред. Г. М. Перепелиці. – К. : ВД «Стилос», 2013. – 304 с.

21. Зовнішня політика України – 2013 : стратегічні оцінки, прогнози і пріоритети. Щорічник / За ред. Г. М. Перепелиці. – К. : ВД «Стилос», 2014. – 352 с.
22. Зовнішня політика України – 2014 : стратегічні оцінки, прогнози і пріоритети. Щорічник / За ред. Г. М. Перепелиці та В. О. Потехіна. – К. : ВД «Стилос», 2015. – 326 с.
23. Іщенко А. Ю. Глобальні тенденції та проблеми розвитку освіти : перспективи для України / А. Ю. Іщенко. // Стратегічні пріоритети. – 2014. – № 4. – С. 98–101.
24. Кернз В. Вступ до права Європейського Союзу : Навч. посіб. / Волтер Кернз ; Пер. з англ. В. С. Ісакович. – К. : Знання, 2002. – 381 с.
25. Кобзаренко А. М. Взаємодія з міжнародними організаціями держав Азії як механізм реалізації інтересів України у регіоні / А. М. Кобзаренко. // Стратегічні пріоритети. – 2012. – № 4. – С. 205–209.
26. Кобзаренко А. М. Розвиток україно-індійських відносин у контексті пріоритетів зовнішньої політики Республіки Індія / А. М. Кобзаренко. // Стратегічні пріоритети. – 2014. – № 1. – С. 181–186.
27. Комарницький М. Україна і Південно-Східна Азія : перспективи співпраці в ХХІ сторіччі / М. Комарницький. // HSS-2009 – 14-16 МАҀ. – Р. 148–149.
28. Лажнік В. Й. Зовнішня торгівля товарами між Україною і країнами Латинської Америки / В. Й. Лажнік, М. О. Подзерук. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2008. – № 6. – С. 79–88.
29. Макогон Ю. В. Стратегічні інтереси України в ОЧЕС / Ю. В. Макогон. // Стратегічні пріоритети. – 2008. – № 4 (9). – С. 193–200.
30. Максименко І. В. Україно-румунські відносини у контексті розширення ЄС на Схід / І. В. Максименко. // Стратегічні пріоритети. – 2008. – № 3 (8). – С. 225–232.
31. Макух В. В. Україна і країни Магрибу : реалії та перспективи. Актуальні питання двохстороннього співробітництва : збірка статей / В. В. Макух. – Одеса : Фенікс, 2010. – 244 с.
32. Малиновська О. А. Міграційна криза в Європі : пошук шляхів розв'язання та наслідки для України / О. А. Малиновська. // Стратегічні пріоритети. – 2016. – № 3. – С. 104–114.
33. Мандрик І. П. Міждержавні відносини України та Південно-Африканської республіки / І. П. Мандрик, В. В. Андросюк. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 11. – С. 137–141.
34. Мандрик І. П. Основні напрямки україно-японського співробітництва / І. П. Мандрик, О. В. Іпатюк. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2007. – № 7. – С. 87–92.
35. Мерніков Г. І. Розбудова української державності в умовах глобалізації та євроінтеграції / Г. І. Мерніков, А. І. Шевцов. // Стратегічна панорама. – 2015. – № 1. – С. 67–75.

36. Моцик О. Ретроспективний аналіз східноєвропейського напрямку у зовнішній політиці Європейського Союзу / О. Моцик. // Наук. вісн. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2016. – № 11. – С. 100–104.
37. Науменко Н. С. Теоретичні засади стратегічного партнерства в умовах глобалізації / Н. С. Науменко. // Зовнішня торгівля : право та економіка. – 2009. – № 3. – С. 11–19.
38. Наумкіна С. Глобалізація: тенденції інтеграції, універсалізації та поляризації сучасного світу / С. Наумкіна, Ю. Ткачук. // Політичний менеджмент. – 2005. – № 6. – С. 121–128.
39. Недогреєва А. І. Історичні передумови та стратегія європейської інтеграції України / А. І. Недогреєва. // Зовнішня торгівля : право та економіка. – 2006. – № 4. – С. 65–68.
40. Новак О. Проблеми розвитку міждержавних відносин України та Молдови / О. Новак. // Наук. вісн. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2014. – № 14. – С. 84–90.
41. Олійник Д. О. Євроінтеграційні наміри України в контексті активізації економічних, соціальних та екологічних процесів / Д. О. Олійник. // Стратегічні пріоритети. – 2016. – № 3. – С. 197–206.
42. Олійник Ю. І. Національні інтереси України в Африці : чинники присутності перспективи розвитку / Ю. І. Олійник. // Стратегічні пріоритети. Серія : Політика. – 2016. – № 1. – С. 22–30.
43. Остап'як В. Стратегічне партнерство як інструмент забезпечення зовнішньополітичних інтересів США / В. Остап'як. // Наук. вісн. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2016. – № 11. – С. 20–25.
44. Пацьох О. С. Участь України в миротворчій діяльності Організації об'єднаних націй / О.С. Пацьох, Т. І. Раєвич. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2008. – № 6. – С. 41–45.
45. Пашков С. О. Глобалізація та її вплив на галузеву структуру світової економіки / С. О. Пашков. // Зовнішня торгівля : право та економіка. – 2009. – № 5. – С. 36–41.
46. Погорська І. «Східне партнерство» ЄС як форма міжнародної стратегічної взаємодії : імперативи та виклики / І. Погорська. // Наук. вісн. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2016. – № 2. – С. 32–37.
47. Пріоритетні питання політики України щодо країн Азії. Аналітична доповідь. – К. : НІСД, 2011. – 46 с.
48. Прокоп М. Стратегічне партнерство України після 2004 року : казус відносин із Китаєм, Білоруссю та Польщею / М. Прокоп. // Наук. вісн. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2016. – № 11. – С. 109–115.

49. Резнікова О. О. Забезпечення стійкості держави і суспільства до терористичної загрози в Україні і світі / О. О. Резнікова. // Стратегічні пріоритети. – 2017. – № 3. – С.22–28.
50. Ржевська Н. Модель стратегічного партнерства Україна – США в умовах геополітичних трансформацій / Н. Ржевська. // Наук. вісн. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2016. – № 2. – С. 37–43.
51. Серов Д. І. Арабські країни Перської затоки : стратегічний пріоритет близькосхідної політики України / Д. І. Серов. // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 3 (4). – С. 177–188.
52. Серов Д. І. Південь України і Близький Схід : стан і перспективи економічної співпраці (на прикладі Одеської області) / Д. І. Серов. // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 4 (5). – С. 185–193.
53. Сидорук Т. В. Передумови появи та процес концептуалізації Європейської політики сусідства / Т. В. Сидорук. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 3. – С. 17–23.
54. Сидорук Т. В. П'ять років Східного партнерства ЄС : результати та перспективи / Т. В. Сидорук. // Стратегічні пріоритети. – 2014. – № 1. – С. 175–180.
55. Снігир О. В. Інституційна трансформація Європейського Союзу під впливом кризи у євроні / О. В. Снігир. // Стратегічні пріоритети. – 2013. – № 1. – С. 139–145.
56. Стащук Ю. В. Проблеми функціонування українсько-молдовського державного кордону та їх вплив на інтеграційні процеси в регіоні / Ю. В. Стащук. // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2009. – № 3. – С. 78–83.
57. Суходоля О. М. Енергетичне Співтовариство та Україна : цілі, пріоритети та проблеми співпраці / О. М. Суходоля. // Стратегічні пріоритети. – 2016. – № 2. – С. 13–26.
58. Україна в глобалізованому світі : Зб. наук. праць / НАН України. Ін-т світової економіки і міжнародних відносин; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2007. – 176 с.
59. Українські інтереси на Африканському континенті : Республіка Кот-Д'Івуар // Зовнішні справи. – 2009. – № 10-11. – С. 30–31.
60. Чужиков В. І. Зона вільної торгівлі України та ЄС : аналіз потенційних наслідків / В. І. Чужиков. // Стратегічні пріоритети. Серія: Економіка. – 2016. – № 1. – С. 106–111.
61. Чуприна О. Б. Історія розвитку інтеграційних процесів в Європі та аналіз їх взаємозв'язку з процесами глобалізації / О. Б. Чуприна. // Зовнішня торгівля : право та економіка. – 2007. – № 1. – С. 56–62.
62. Шаров О. М. Африканський чинник євроінтеграції України / О. М. Шаров. // Стратегічна панорама. – 2016. – № 1. – С. 57–60.

63. Шаров О. М. Місце України в глобальній економічній системі : потенціал та перспективи / О. М. Шаров. // Стратегічні пріоритети. – 2017. – № 2. – С. 4–19.
64. Швед В. Трансатлантичний чинник у контексті реалізації стратегічних завдань Української держави на Близькому та Середньому Сході / В. Швед. // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 1. – С.173–180.
65. Юськів Б. Криза міграційної системи Європейського Союзу : достатні умови / Б. Юськів. // Наук. вісн. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. – 2016. – № 2. – С. 48–55.

Електронні ресурси

1. <http://www.mfa.gov.ua/> – Міністерство Закордонних справ України.
2. <http://www.kmu.gov.ua/> – Кабінет Міністрів України.
3. http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/index_uk.htm – Представництво Європейського Союзу в Україні.
4. <http://fpri.kiev.ua/> - Інститут зовнішньої політики Дипломатичної академії України при МЗС України.

4.Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік у 1 та 2 семестрах

5. Засоби діагностики успішного навчання

1. Поточний контроль

Проводиться на кожному семінарському занятті. Оцінюється рівень розуміння студентом теоретичного матеріалу, вміння формулювати основні положення з теми.

2. Поетапний контроль

Проводиться по закінченню вивчення розділів програми. Проходить у формі контрольної роботи або тестових завдань.

3. Підсумковий контроль

Залік – усно або письмово.